

ARISTEJ

V torek, 1. marca, je v prostorih Trubarjeve hiše literature potekala predstavitev novih knjig, ki so izšle pri mariborski založbi Aristej. Svoja dela so predstavili filozof Boris Vežjak, komparativistka Gaja Kos, filmski kritik in sociolog kulture Matic Majcen, komparativist Gašper Troha in sociolog Iztok Šori.

Boris Vežjak je s slikanico *Ali je to zмотa?* prvi pri nas, ki otroke seznanja z logičnimi zmotami. Povedal je, da je zanj kritično mišljenje v filozofiji ključnega pomena, za otroško knjigo pa se je odločil zato, ker med odraslimi ni bilo dovolj zanimanja za argumentacijsko analizo, pa tudi zaradi svojih treh otrok. V knjigi so izmed številnih logičnih zmot izpostavljene tiste, ki bodo otroke najbolj nagovorile (npr. posploševanje, sklicevanje na avtoriteto, sklicevanje na priljubljeno, črno-belo slikanje pogovora in podobno). Za vsako zmoto je napisana svoja zgodba, ki temelji na praktičnem primeru. Knjiga je primerna za srednjo stopnjo odraščanja, ko se že začne razvijati mišljenje, pri tem pa je pripomnil, da lahko poskusimo spremeniti vsaj otroke, da se kasneje v življenju ne bodo posluževali različnih manipulativnih tehnik ipd., če že izdelanih odraslih ne moremo. Za ilustracije zgodb je poskrbel Igor Cvetko, ki je povedal, da je z njimi poskušal podkrepiti razmišljanje avtorja, pri čemer sta se dogovorila tudi za eno celostransko ilustracijo za vsako zgodbo – ta namreč bralca primora, da se ustavi in razmisli o prebranem.

Naslednja je svoje delo predstavila **Gaja Kos**, ki se je v svojem delu *Knjižne dvoživke* ukvarjala s slovenskimi problemskimi mladinskimi romani. Prva pri nas ga je opredelila, svojo definicijo je na kratko povzela: gre za realistična dela z najstniškimi protagonisti, v katerih avtorji obravnavajo travmatično izkušnjo, ki se objektivno kaže kot taka.« Te izkušnje je razdelila v 11 tematskih sklopov (smrt in samomor oz. poskus samomora, smrt v družini, iskanje spolne identitete, nasilje, odvisnost, bolezni itd.). Protagonist je praviloma žrtev, ki jo prežemajo občutki jeze, krivde in žalosti, skozi zgodbo doživi razvoj, te knjige imajo praviloma odprte konce. Avtorica je opredelila tudi 4 glavne tipe romana, to so enoproblemski, večproblemski, trdi in mehki roman, pri čemer je ugotovila, da pri nas prevladujejo trdi in večproblemski. Nanašanje na dvoživke v naslovu je izbrala zato, ker gre pri teh mladinskih romanih hkrati za prostočasno in kratkočasno branje, po drugi strani pa so to resna dela, ki velikokrat vsebujejo spremne besede strokovnjakov. Omenila je tudi biblioterapijo, v katero se ti romani vključujejo tako, da predstavljajo orodje, preko katerega lahko mladostniki spregovorijo o svojih problemih. Predstavitev je zaključila s tem, da so avtorji te literature različni, lahko so literati ali strokovnjaki, da pa na žalost niso vse knjige kvalitetne, pri mnogih spoznavna funkcija nadvlada estetski.

Sledil je **Matic Majcen**, ki je v svoji knjigi *Slovenski poosamosvojitveni film* analiziral pet najbolj gledanih slovenskih filmov po osamosvojitvi. Fasciniral ga je film *Gremo mi po svoje*, ki je tudi daleč najbolj gledan, čeprav dejansko na prikrit način podaja svoje ideološke argumente, zato ga avtor označuje tudi za nacionalističen film – tu je omenil, kako je pri nas slišati kritiko ameriških filmov, ki delujejo na ta princip in so zelo uspešni, čeprav je pri nas situacija konec koncev enaka. Delo je napisal, ker meni, da si slovenski film zasluži analizo. Pri raziskovanju je uporabil več metod, njegova glavna teza pa je bila: kot se je morala po osamosvojitvi na novih temeljih na noge postaviti država, se je moral tudi film. Zato ga je zanimalo, kakšni so ti temelji pri filmih, pri čemer je ugotovil, da je protagonist v teh filmih v povprečju mlajši belopolti moški, ki je ateist in govori v ljubljanskem narečju. V svojem delu osvetli tudi spremembe na področju produkcijskega sistema in se ukvarja z delovanjem filmskega sklada.

Gašper Troha je predstavil svojo knjigo *Ujetniki svobode*, ki se ukvarja s slovensko dramatiko med letoma 1943 in 1990. Povedal je, da si je to obdobje izbral zato, ker je takrat slovenska dramatika doživel velik razcvet. Ko beremo drame tistega časa (Jovanović, Svetina ipd.), ugotovimo, da so izredno družbenokritične, pri čemer je njihova kritika dokaj jasno izražena. Zanimivo je, je izpostavil avtor, da je sistem omogočal izhajanje nečesa, kar je bilo njegova

lastna kritika. En del knjige je tako posvetil iskanju vzrokov za to (s pomočjo metode novega historizma), v drugem delu pa je preučil vpetost dram v družbene situacije. Poudaril je, da je slednje težko raziskovati, ker je gledališki dogodek kot hipna situacija izmuzljiv, zato si je pomagal s kritičnimi odzivi in raziskavo javnega mnenja. Sistematizacijo je naredil preko iskanja vplivov evropske dramatike pri nas, deli pa jo na socialni realizem, poetično dramo, eksistencialno dramo in dramo absurda, hotel pa je pokazati specifične, ki so se razvile na Slovenskem. Poudaril je, da je mogoče misliti pozicijo drame z razmerja med produkcijo, oblastjo in publiko; vsak ima svojo motivacijo, toda to funkcionira, ker se vsaka od motivacij delno modificira. Zaključil je z mislijo, da ne moremo reči, da je gledališče danes na slabšem položaju, a da politično gledališče ne funkcionira.

Predstavitev se je sklenila s knjigo **Samskost Iztoka Šorija**. Ta tematika je netipična za sociološko raziskovanje pri nas, ki se po navadi ukvarja z družino. Avtor je povedal, da je postal na samskost pozoren zaradi njene medijske reprezentacije – ti jo vidijo kot novo stopnjo pri doseganju osebne svobode, pri čemer uporabljajo zelo klišejske podobe. Zanimalo ga je, koliko resnice je v ozadju, motivirali pa so ga tudi nekateri dejanski dogodki, recimo referendum o oploditvi samskih žensk z biomedicinsko pomočjo (leta 2001), ki je bil sprejet izrazito sovražno. Samskost je po njegovem mnenju vse prevečkrat simbol patološkega egoizma in narcisizma. V delu je preučil spreminjanje življenja samskih ljudi skozi zgodovino. Izpostavil je tudi ideologijo izbire, ki nas prepričuje, da imamo neskončno možnosti, dejansko pa jih pogojuje mnogo kriterijev. Naredil je empirično raziskavo, pri kateri je ugotovil, da si 90 % samskih želi partnerja in to dojemajo kot fluidno stanje, zanje je to nesrečno obdobje življenja, za ostalih 10 %, ki pa svojo samskost dojemajo kot izbiro, izražajo največjo stopnjo zadovoljstva med samskimi. To je mogoče tudi zaradi upada pomembnosti poroke, avtor je tu pristavil, da je pritisk staršev bolj v zvezi s tem, »kdaj bodo dobili vnuke«. Zato se s strani bližnjih dogaja tudi diskriminacija samskih, ki je pa ne dojemajo na slab način, ker vedo, da jim hočejo le srečo.

Avtorica poročila: Veronika Šoster

{fshare id=2269}